

MINIARKA WARZYWNA (*LIRIOMYZA SATIVAE*)

AGROFAG PODLEGAJĄCY OBOWIĄZKOWI ZWALCZANIA

Liriomyza sativae: miny na liściu rośliny żywicielskiej (po lewej) i dorosła muchówka (po prawej);
dzięki uprzejmości Central Science Institute (obecnie FERA), Wielka Brytania;
<https://gd.eppo.int/taxon/LIRISA/photos>

Liście bazylii importowane z Kambodży do Francji, porażone przez *Liriomyza sativae*
fot. <https://bugguide.net/node/view/7462> Anne-Hélène Sirvent and Blandine Delbourse - Point of Entry Roissy CDG
Airport, Francja; <https://gd.eppo.int/taxon/LIRISA/photos>

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Liriomyza sativae występuje w Azji, Afryce (Egipt, Etiopia, Kamerun, Kenia), Nigeria i Zimbabwe, Ameryce Północnej (Kanada, Meksyk USA), Ameryce Środkowej (większość krajów), a spośród krajów europejskich – w Ameryce Południowej (Argentyna, Brazylia, Chile Peru Wenezuela). W Europie jest on notowany w Armenii, Rosji i Turcji.

Larwy typu czerwia, beznogie, białawe, bez wyraźnie wykształconej głowy, posiadające przetchlinki odwłokowe w postaci potrójnego stożka. Na wierzchołku każdego stożka znajduje się po jednej porze przetchlinki. Larwy drążą w liściach chodniki zwane minami. Poczwarki typu bobówki są owalne, nieco spłaszczone brzusznie o rozmiarach 1,3-2,3 x 0,5-0,75 mm. Spotyka się je poza minami, na roślinach, a rzadziej w glebie. Na roślinach mogą znajdować się postaci dorosłe szkodnika (dorosłe muchówki), są czarno żółte, przy czym czoło i tarczka zawsze żółte, nogi częściowo żółte, o krępych ciele, długości około 1,3-2,3 mm, zaopatrzone w parę błoniastych skrzydeł o długości 1,3-2,3 mm, po boku tułowia wewnętrzne szczeciny, brzeżne ustawione zwykle na żółtym tle. Gatunek ten jest bardzo podobny morfologicznie do innych muchówek z rodzaju *Liriomyza*. W celu identyfikacji należy przeprowadzić analizę cech morfologicznych dorosłych muchówek, zwłaszcza genitaliów samców. Jednoznaczna identyfikacja wszystkich stadiów rozwojowych jest możliwa z użyciem metod molekularnych.

Rośliny żywicielskie

Rośliny głównie z rodziny psiankowatych (Solanaceae) i bobowatych (Fabaceae), chociaż notowany jest na roślinach z innych rodzin, takich jak astrowate (Asteraceae) i dyniowate (Cucurbitaceae), wliczając w to szarłat (*Amaranthus* spp.), aster (*Aster* spp.), seler (*Apium graveolens*), melon (*Cucumis melo*), ogórek (*Cucumis sativa*), dalię (*Dahlia* spp.), fasolę (*Phaseolus* spp.), groch (*Pisum sativum*), groszek (*Lathyrus* spp.), pomidor (*Solanum lycopersicum*) i ziemniak (*Solanum tuberosum*)

Objawy występowania i szkodliwość

Na liściach widoczne są punkty żerowania, gdzie dorosłe muchówki odżywiają się sokiem roślin,

o średnicy 0,13-0,15 mm oraz miejsca składania jaj przez samice są równomiernie zaokrąglone o średnicy 0,05 mm. Wylęgte z jaj larwy drążą w mięszu liścia chodniki zwane minami, które są białe z zawilgoconymi czarnymi i zasuszonymi brązowymi miejscami. Miny są serpentynowate, ściśle skręcone i nieregularnego kształtu, zwiększające szerokość w miarę wzrostu.

Na uprawach, np. pomidora, które nie są chronione chemicznie, szkodnik może wywołać obniżkę plonów nawet o 80%.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Osobniki dorosłe wspomagane prądami powietrza mogą przelatywać na niewielką odległość. Na większy dystans osobniki szkodnika mogą rozprzestrzeniać się wraz z roślinami do sadzenia, kwiatami ciętymi i warzywami liściowymi.

Kontrola uszkodzeń i pobieranie prób

Informacje nt. uszkodzeń, terminu kontroli miejsc pobierania prób oraz rodzaju pobieranego materiału znajdują się w dokumencie „Agrofagi kwarantannowe spoza UE” na stronie: <http://piorin.gov.pl/zdrowie-roslin/agrofagi-szkodliwe/>.

Postępowanie w przypadku podejrzenia wystąpienia agrofaga

W przypadku podejrzeń co do obecności agrofaga w importowanym materiale roślinnym oraz w krajowych uprawach gatunków żywicielskich, należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę organizacyjną Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Oddziały PIORiN umiejscowione są w większości miast powiatowych. Dane kontaktowe tych jednostek znajdują się na stronie <http://piorin.gov.pl/>.

Wymagania fitosanitarne

W Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce gatunek *Liriomyza sativae* podlega obowiązkowi zwalczania (jest to agrofag kwarantannowy w Unii).